

Casa de l'Amo de la colònia Valls de Torroella

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Colònia Valls de Torroella. Demarcació de Valls de Torroella
Emplaçament	Carretera de Manresa a Solsona (C-55) sortida passat el km. 50 en direcció Valls de Torroella
Alçada:	316

Coordenades:

Latitud:	41.84697
Longitud:	1.72007
UTM Est (X):	393745
UTM Nord (Y):	4633578

Classificació

Número de fitxa	08229 - 488
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani
Segle	XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	3937701CG9333N0001UB

Fitxes associades:

[Colònia de Valls o Valls de Torroella](#)

[Casa del Director de la colònia Valls de Torroella](#)

Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dl., 27/11/2017 - 01:00

Descripció

Antiga casa de l'amo de la colònia Valls de Torroella, que esta annexada a l'angle sud-oest de les naus fabrils que es troben a la part septentrional del conjunt fabril. Al seu costat hi ha l'antiga casa del director, que està annexada a l'angle nord-oest de les naus situades més al sud. La casa de l'amo és una edificació de principis de la dècada de 1940. Es tracta d'una torre elegant, que segueix el model de la casa del director (més antiga) però en una versió encara més sòbria i pràcticament sense elements decoratius ni sumptuosos. Consta d'un cos de planta quadrada (amb planta baixa més un pis i golfes) i té la coberta a quatre vessants. Al costat de migdia té adossats altres cossos de construcció més moderna que desdibuixen la composició originària de l'edifici. Així, les úniques façanes visibles són les situades a sud i oest. Estan pintades de blanc i mostren una composició elegant però simple, basada en sèries de finestres de distribució regular que tenen un emmarcament lleugerament motllurat. Igual que a la Casa del Director, un dels pocs elements que destaca és una àmplia cornisa amb una franja sota seu on hi trobem una sèrie de petites obertures corresponents a les golfes, en aquest cas intercalades amb rectangles decoratius. Aquesta casa, sembla que ja des d'antic, ha quedat incorporada com una dependència de les naus, actualment de l'empresa Qualque, de manera que gairebé es confon amb la resta de l'espai productiu. Això li ha fet perdre el seu caràcter simbòlic com a edifici destacat dins el conjunt de l'antiga colònia.

Observacions:

La Casa del Director també es coneix com Torre Vella i la Casa de l'Amo com a Torre Nova.

Història

En el darrer quart de segle XIX es fundà en terres del mas Palà (en terme de Navàs) una primera colònia industrial: Palà de Torroella. El promotor fou Joan Palà i Valls, propietari del mas i advocat, que residia a Barcelona. El naixement d'una nova colònia, a un quilòmetre aigua avall del Cardener, es produí arran d'unes desavinences entre Joan Palà i el seu cosí Esteve Valls; aquest fundà la nova fàbrica i colònia, coneguda com a Valls de Torroella o Palà Nou. La nova colònia estava emplaçada als dos costats del riu Cardener i, en conseqüència pertanyia a dos municipis: Sant Mateu de Bages i Navàs. L'edifici fabril i la major part dels pisos eren al marge dret del riu. La fàbrica va començar a funcionar entre 1903 i 1904. Esteve i el seu fill Isidre formaven part de dues companyies, vinculades també amb la fàbrica de Vilafruns (Balsareny). La nova empresa fou dirigida pel fill del fundador, Isidre Valls i Pallarols, nascut a Sallent, enginyer industrial amb experiència i polític. Primer com a societat familiar a nom particular i, des de 1916, com a Manufacturas Valls, la qual es constituí el 1918 com a societat anònima. El 1903 s'hi traslladava maquinària de Palà, a la qual s'hi afegiria l'any següent la procedent de Vilafruns. La fàbrica es va ampliar els anys 1915-16 (la secció de filatura) i 1931-33 (les naus centrals de filatura i teixits). A mitjan dels anys 1920 tenia 8.228 usos, 306 telers i 310 treballadors.

El 1933 Valls de Torroella comptava amb 550 habitants. En els anys cinquanta la fàbrica Valls va obtenir uns gran resultats econòmics i es succeïren les ampliacions de capital. El 1975 l'imperi Valls ocupava les primeres posicions del rànquing de la filatura espanyola. La societat formava part d'un gran consorci integrat per diferents empreses de tot l'estat. Al capdavant de Manufacturas Valls hi havia Isidre Valls Taberner (que en va ser gerent prop de mig segle), vinculat a un poderós clan familiar que incloïa actius com ara el Banc Popular i que més endavant el seus descendents consolidarien. Pel que fa a la fàbrica, al final de la dècada de 1960 s'ampliava la secció de filatura i el 1970 s'alçava un segon pis a la nau central per ubicar-hi la zona de preparació de teixits.

Inicialment, l'amo tenia un pis situat als blocs a tocar de la Carretera de Cardona. Al cap d'uns anys es construï una casa per a l'amo adossada a una de les naus de la fàbrica. Posteriorment, a principis de la

dècada de 1940, es construï una altra casa annexada a les naus, en aquest cas les del sector nord. Aleshores el director passà a residir a la torre més antiga (anomenada des d'aleshores Casa del Director) i la casa nova fou destinada a l'amo per quan feia les seves estades a la colònia. Durant molts anys va ser director de la fàbrica Josep Basora Arderiu, pare dels coneguts futbolistes Joaquim i Estanislau Basora, que van iniciar-se al club de futbol de la colònia. Josep Basora fou assassinat el 1949 en un atemptat a Castellar del Vallès perpetrat per un presumpte militant de la CNT, juntament amb l'amo, Josep M. Valls Rusiñol (Pepín Valls). El següent director fou el fill de l'anterior, Josep Basora Brunet. La família Basora va viure en diverses cases de la colònia, entre elles la casa del director i, ja a la dècada de 1950 en un dels quatre xalets que es van construir rere el camp de futbol i que estaven destinats al director, el majordom, el metge i l'amo, si bé aquest últim mai va arribar a instal·lar-s'hi. Així mateix, hi havia una altra casa destinada a càrrecs directius al costat de llevant de les naus. La fàbrica de la colònia va fer el tancament definitiu el 1991. Posteriorment les naus fabrils foren venudes per instal·lar-hi diferents empreses. Entre les més destacades hi ha Qualque, Bolvent i ca l'Arenys (fabricant de la cervesa artesana la Guineu). Recentment un incendi patit en la nau 1 (a ponent) va obligar a reconstruir bona part de l'edificació.

Bibliografia

- BADIA MASGRAU, Josep M. (1988). "Navas", Història del Bages, Manresa, Parcir Edicions Selectes, p. 168.
- BENET, Albert; DUOCASTELLA, Anna M. (1988). "Sant Mateu de Bages", Història del Bages, Manresa, Parcir Edicions Selectes, p. 412.
- FÀBREGA, Albert; FONTS, Ramon; LLOBET, Ester (2014). Fàbriques de riu. Compendi d'història del tèxtil al mig Cardener; Ajuntament de Callús, Ajuntament de Navàs, Ajuntament de Sant Mateu de Bages; Ajuntament de Súria.

